

REVOLUTIONAIR SOCIALISTISCHE PARTIJ

De **Revolutionair Socialistische Partij** (RSP) vertegenwoordigde tussen 1929 en 1935 het op de kleine, radicale vakbond NAS georiënteerde revolutionair marxisme. Het ontstaan van de RSP hield verband met de bekoeling van de betrekkingen tussen het NAS en de **Communistische Partij Holland** (CPH) in de tweede helft van de jaren twintig. De verhouding tussen de CPH en het NAS - waaruit de communisten een groot deel van hun aanhang rekruteerden - was reeds vanaf het begin van de jaren twintig gespannen. Prominente *NAS-communisten* als H.J.F.M. (Henk) Sneevliet, de voorzitter van het NAS, en Engelbert Bouwman eisten een groter aandeel in de CPH-machtsstructuur, maar verkregen deze feitelijk pas nadat de oude leiding van de CPH in 1925 terugtrad en een jaar later zelfs geheel uit de partij verdween (zie **Communistische Partij Holland-Wijnkoop**). In ruil daarvoor sloot het NAS zich aan bij de door de Komintern opgezette Rode Vakbondsinternationale (RVI). De eigenzinnige NAS-communisten kwamen echter al spoedig in conflict met de in toenemende mate vanuit Moskou gedirigeerde RVI en CPH. Zo weigerde de leiding van de NAS gehoor te geven aan de door Moskou geuite wens om de kleinere NAS-federaties op te heffen. Ook protesteerde Sneevliet tegen de verbanning van de door hem en veel andere NAS-leden bewonderde Trotski uit de Sovjet-Unie. In 1927 barstte de bom: Sneevliet en de andere NAS-communisten besloten de eer aan zichzelf te houden en stapten in mei uit de CPH. Ook trad het NAS een maand later officieel uit de RVI.

Korte tijd later vormden uitgetreden NAS-communisten in Amsterdam, Den Haag en Rotterdam verschillende Revolutionair Socialistische Comités. In de winter van 1928 werden deze plaatselijke comités samengebracht in het Revolutionair Socialistisch Verbond (RSV), dat vanaf mei 1928 het blad *Solidariteit* uitgaf. Veel meer dan de afdelingen in de drie grote steden en enige verspreide leden telde het verbond vooralsnog niet. Sneevliet wenste een verbreding van het verbond en startte daartoe besprekingen met verschillende oppositionele groepen binnen de arbeidersbeweging. Hij slaagde er onder meer in de oud-NVV-voorzitter en SDAP-dissident Roel Stenhuis, enige leden van de Bond van Kommunistische Strijd- en Propagandaklubs en de overgebleven kernen van de **Socialistische Partij** (SP) te interesseren voor de vorming van een nieuwe partij. Deze nieuwe partij werd op 2 februari 1929 te Rotterdam opgericht onder de naam Revolutionair Socialistische Partij. Sneevliet werd tot voorzitter gekozen, nadat de beoogd kandidaat Stenhuis zich plots uit de partij terugtrok. Als partijblad werd vanaf april het weekblad *De Baanbreker* uitgegeven.

Onder leiding van Sneevliet oriënteerde de RSP zich voornamelijk op het NAS, de vakcentrale waar ook het merendeel van de 350 leden die de partij telde vandaan kwam. Ideologisch zag de RSP zich als erfgenaam van het vroege, prestalinistische bolsjewisme van Lenin en Trotski. Met de laatste onderhield Sneevliet een regelmatig, zij het niet geheel conflictloos contact. Zo probeerde de RSP in 1929 (vergeefs) om de Nederlandse regering onder druk te zetten om de voormalige Russische revolutionair asiel te verlenen.

De verkiezingen voor de Tweede Kamer op 3 juli 1929 kwamen duidelijk te vroeg voor Sneevliets partij. De partij ontbeerde de financiën, organisatie en achterban om een deugdelijke verkiezingscampagne te voeren. De RSP behaalde een schamele 21.669 stemmen (0.64%), waarvan ruim een derde uit de kieskring Amsterdam afkomstig was. De partij rekruteerde haar aanhang voornamelijk uit het NAS.

In de daaropvolgende jaren groeide de RSP slechts langzaam. Buiten het NAS wist de partij weinig aanhang te verwerven. In 1930/1931 traden druppelsgewijs wel enige CPH-dissidenten tot de RSP toe, maar hun verblijf was niet zelden van korte duur. Binnen de door Sneevliet strak geleide RSP was weinig ruimte voor discussie en verschillende recalcitrante RSP'ers als Jef Last en Jacques Engels verlieten de partij. De nog gebrekkige groei van de partij bleek ook uit de uitslag van de Provinciale Statenverkiezingen van 1931. De RSP behaalde vrijwel exact hetzelfde aantal stemmen als in 1929. Alleen in Noord-Holland wist de partij door te dringen tot de Staten. De in hetzelfde jaar gehouden gemeenteraadsverkiezingen verliepen voorspoediger: de RSP kreeg in totaal 30.933 stemmen en wist in 7 gemeenteraden een plaats te verwerven.

In de periode tussen 1932 en 1935 ging het de RSP meer voor de wind. Het ledental van de partij steeg van 490 leden in 1931 naar om en nabij de 1000 leden in 1935. De RSP wist in deze periode beter munt te slaan uit de economische crisis. Zo speelde het NAS, met in haar voetspoor de RSP, een prominente rol in de textielstakingen in Twente in 1932. En in 1933 begon de partij een uitgebreide agitatiecampagne naar aanleiding van de arrestatie van Sneevliet wegens steun aan de

luitende matrozen op het marineschip de Zeven Provinciën. De campagne voor de Tweede-Kamerverkiezingen op 26 april 1933 stond geheel in het teken van de veroordeling van Sneevliet tot vijf maanden gevangenisstraf. De campagneslogan van de RSP, 'Sneevliet, van de cel in de kamer' werd bij de verkiezingen waarheid. De RSP behaalde 48.381 stemmen, genoeg voor een zetel. De vrijlating van Sneevliet op 21 juli 1933 was voor de RSP en het NAS wederom aanleiding voor een grootscheepse protestmanifestatie.

Na het electorale succes van april 1933 kreeg de RSP met tegenslagen te maken. Zo kwam de partij op de lijst van voor ambtenaren verboden verenigingen voor. Het ledental zakte hierdoor licht. Voorts ketste de fusiebesprekingen met de in 1932 opgerichte **Onafhankelijke Socialistische Partij** (OSP) af, wegens onoverbrugbare meningsverschillen over de invulling van de bestuursposten en vooral over de aard van de internationale contacten van de partij. Want terwijl de RSP zich in oktober 1933 had aangesloten bij de door Trotski geleide Internationale Kommunistische Liga, was de OSP aangesloten bij het zogenaamde Londener Bureau, waarin de door Trotski verfoeide linkse dissidente socialistische partijen plaatshadden. Wel werkten de beide partijen samen in het Revolutionaire Comité tegen Fascisme en Oorlog (Antifo, opgericht juli 1932) en in een Comité van Verweer tegen reactie, fascisme en oorlogsgevaar (opgericht 29 september 1933).

Na het afketsen van de fusiebesprekingen, werd het contact tussen beide partijen moeizamer. Pas in de herfst van 1934 trad weer een verbetering op. Voornaamste reden hiervoor was het vertrek van Sal Tas en Jacques de Kadt - beiden tegenstander van een fusie - uit het bestuur van de OSP. Voorts werkten beide partijen gebroederlijk samen in een campagne voor de vrijlating van de naar aanleiding van het Jordaanoproer (juli 1934) gearresteerde OSP-voorman P.J. (Piet) Schmidt. Het hernieuwde contact leidde op 18 januari 1935 tot een overeenstemming tussen de besturen van beide partijen om te fuseren. Op 2 en 3 maart 1935 werd te Rotterdam het fusiecongres gehouden. De naam van de nieuwe fusiepartij luidde **Revolutionair Socialistische Arbeiderspartij** (RSAP). Sneevliet werd secretaris van de partij, terwijl Schmidt tot voorzitter werd gekozen.